

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Angela Carter'ın *Reflections* Adlı Kısa Hikâyesinin Metin Madenciliği ile Analizi ve Simgesel Bağlamda Değerlendirilmesi

Dr. Öğr. Üyesi Sevgi ABDALLA, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Eskişehir, e-posta: sayhan@ogu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4177-5868>

Arş. Gör. Dr. Zeynep ANGIN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Eskişehir, e-posta: zorhan@ogu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2083-004X>

Öz

Metin madenciliği, yazılı metinlerden anlamlı örüntüleri çıkarmak için makine öğrenimi, istatistik ve dilbilimi alanlarına özel yaklaşım ve yöntemlerin birlikte kullanıldığı bilgisayar tabanlı algoritmaları içeren bir metodolojidir. Özellikle son yıllarda internet teknolojilerindeki hızlı ilerleme ile metin madenciliği, edebi eserlerin de analizinde kritik rol oynayan çalışma alanlarından biri olmuştur. Böylece bu çalışmada, metin madenciliği ile karşılaştırmalı edebiyat biliminin harmanlandığı disiplinler arası dikkat çekici bir ürün ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaçla Angela Carter'ın *Reflections* adlı kısa hikâyesi ele alınmış ve irdelenmiştir. Carter'ın ele alınan kısa hikâyesine, Python programlama dilinde metin madenciliğinin doğal dil işleme yöntemleri uygulanarak metin içerisinden beklenmedik ilginç anahtar kelimelere ulaşılmıştır. Söz konusu metne ait anahtar kelimeler içerdikleri simgesel anlamlar açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Python programlama dilinde metin madenciliğinin doğal dil işleme yöntemleri uygulanarak metin içerisinde elde edilen anahtar kelimelerin içerdikleri örtük anlamların ve anne arketipi temsillerinin Carter'ın edebi üslubuna uygun olan simgesel ifadeler bütününe oluşturduğu ve anlatıma derinlik kattığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelime Çıkarımı, Doğal Dil İşleme, *Reflections*, Simge/Sembolizm, Anne Arketipi.

Makale Gönderme Tarihi: 11.03.2022

Makale Kabul Tarihi: 01.06.2022

Önerilen Atıf:

Abdalla, S. ve Angın, Z. (2022). Angela Carter'ın *Reflections* Adlı Kısa Hikâyesinin Metin Madenciliği ile Analizi ve Simgesel Bağlamda Değerlendirilmesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(6): 696-707.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2022, 5(6): 696-707. DOI:10.26677/TR1010.2022.986

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

**Analysis of Angela Carter's Short Story Reflections via Text Mining and Evaluation
in a Symbolic Context**

Assistant Prof. Dr. Sevgi ABDALLA, Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Science and Letters, Eskişehir, e-mail: sayhan@ogu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4177-5868>

Dr. Zeynep ANGIN, Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Science and Letters, Eskişehir, e-mail: zorhan@ogu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2083-004X>

Abstract

Text mining is a methodology that includes computer-based algorithms that use special approaches and methods in the fields of machine learning, statistics, and linguistics to extract meaningful patterns from written texts. In the last decade, text mining has become one of the crucial research areas that plays a critical role in the analysis of literary text. For this purpose, in the article, it is aimed to reveal a remarkable interdisciplinary study that combines text mining and comparative literature science. Thus, Angela Carter's short story, *Reflections* which is one of the important works of post-modern literature, has been analyzed by applying the natural language processing methods. Unexpected, interesting keywords such as knitting, mirror, forest, seashell, room, and world were extracted from the text. In the study, these keywords have been evaluated in terms of their symbolic meanings. As a result, it has been determined that the implicit meanings and mother archetype representations of the keywords form the whole of symbolic expressions reflecting Carter's literary style and enrich the narrative.

Keywords: Keyword Extraction, Natural Language Processing, *Reflections*, Symbolism, Mother Archetype.

Received: 11.03.2022

Accepted: 01.06.2022

Suggested Citation:

Abdalla, S. and Angin, Z. (2022). Analysis of Angela Carter's Short Story Reflections via Text Mining and Evaluation in a Symbolic Context, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(6): 696-707.

GİRİŞ

Yapısız ve dağınık veriyi içeren veri tabanlarından heyecan verici gizli örüntülerin ve ilişkilerin ortaya çıkarılması fikri, tüm alanlardaki araştırmacı, okuyucu ve karar vericilerin dikkatini çekmiş ve yeni stratejiler geliştirmesinde kritik rol oynamıştır.

Daha önceleri gelişigüzel toplanan sayısal kayıtlardan gizli ve anlamlı örüntüler çıkarılırken, günümüzde tüm sayısal ve sözel semboller, karakterler, metinler, resim ve şekillerden oluşan veriden, araştırmacıların bile farkına varamadığı veya daha önceden öngöremediği ilginç dikkat çekici bilgilere ulaşılmaktadır. Bu teknolojilerden yararlanan ve yenilikçi bir bakış açısıyla çalışmalarına hız veren araştırmacılar rakiplerinden bir adım öne geçmiştir.

Metin madenciliği, yazılı metinlerden anlamlı örüntüleri çıkarmak için makine öğrenimi, istatistik ve dilbilimi alanlarına özel yaklaşım ve yöntemlerin birlikte kullanıldığı bilgisayar tabanlı algoritmaları içeren bir metodoloji olarak hayatımızdaki yerini almıştır. Özellikle son 10 yılda internet teknolojilerindeki hızlı ilerleme ve sosyal ağların yaygınlaşması metin madenciliğini yoğun çalışılan alanlarından biri yapmıştır.

Araştırmacılar, sosyal ağ kullanıcılarının ortalama profillerini ortaya koymak (Ikeda vd., 2013), herhangi bir konu üzerinde yapılan yorumlardan kullanıcı kitlesini belirlemek (Greco ve Polli, 2020), yazarların eserlerini analiz ederek yazarın dil ve üslubuna ilişkin çıkarımlarda bulunmak ve bir metnin yazarını tahmin etmek (Inches ve Crestani, 2011), bir elektronik postaya gelen maillerin spam e-posta olup olmadığını tahmin etmek (Markines vd., 2009) gibi pek çok popüler alanda metin madenciliğinden yararlanılmaktadır.

Tüm bu konulara ilave olarak, günümüzde önemli metin madenciliği uygulama alanlarından biri de yazarların eserlerinin özetlenmesi ve esere ilişkin anahtar kelime çıkarımıdır. Bu alanlar metin madenciliğinin en önemli doğal dil işleme görevlerinden ikisidir (Liddy, 2001). Söz konusu yöntemler, bir yazara ait metni özetleyerek veya metnin içeriğine ilişkin ipuçlarını içinde barındıran anahtar kelimeler elde ederek yazarın yazım üslubu her ne denirse çıkarsamalarda bulunmaya imkân tanımaktadır.

Metin madenciliğinin tüm bu avantajları göz önünde bulundurularak, bu çalışmada Angela Carter'ın *Burning Your Boats Collected Short Stories* adlı kitabında yer alan *Reflections* (Carter, 1995) adlı kısa hikâyesi ele alınmıştır. Hikâyeye ilişkin İngilizce metin, anahtar kelime çıkarımı ve metin özetleme yöntemleriyle analiz edilerek metne ilişkin edebiyatçı ve okuyucuların dikkatini çekecek gizli, anlamlı bilgilere ulaşılması amaçlanmıştır. Böylece Carter'ın *Reflections* adlı hikâyesinde sıklıkla kullanılan sıralanmış ve bu bağlamda edebi açıdan içeriğinde önemli bilgiler barındıran anahtar kelimeler ise çalışmamızın ana gövdesini oluşturmuştur. Böylece kelimelerin metin içerisindeki kullanımı, arketipsel özellikleri ve yine simge olarak kullanımları anlamlandırılmaya çalışılarak literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Sonuç olarak, çalışmamızda metin madenciliği ile karşılaştırmalı edebiyat biliminin harmanlandığı disiplinler arası dikkat çekici edebi bir ürün ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

MATERYAL ve METOD

Çalışmanın bu bölümünde; çalışmaya konu olan yazar ve kısa hikâyesi, analizlerde kullanılan metin madenciliği yöntemleri ve yazılımına ilişkin detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Angela Carter ve Reflections

Eserlerindeki edebi tarzıyla 20. yüzyılın en özgün yazarları arasında yer alan İngiliz yazar Angela Carter, kullandığı post-modern tekniklerle kurguya farklı bir derinlik kazandırmıştır. Özellikle mitoloji, olağanüstü hikâyeler ve peri masallarını sıklıkla kullanan yazar bu geleneksel anlatıları post-modernizm ile yoğurarak farklı bir üslup oluşturmuştur. Bu üslupta öne çıkan noktalardan biri, anlatının arka planında yer alan bu geleneksel metinlerin yanı sıra, yazarın anlatıma derinlik katmak için kullandığı simgelerdir. Bilindiği üzere simge, insanın duygu ve düşüncelerini ifade ederken örtük, üstü kapalı bir anlatımı seçtiğinde kullandığı ifadelerdir ve oldukça eski bir tarihe sahiptir. Kutsal metinlerde ve kutsal kitaplarda simgelerin kullanıldığı düşünüldüğünde, terimin tarihi de açığa çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Carter'ın anlatılarında kullandığı simgeler de tıpkı mitler ve efsaneler gibi kökü insanlık tarihine ve insanın geçmiş tecrübelerine kadar uzanan bir kavramdır. Sözlük anlamına baktığımızda "işaret" simgeyi anlatmak için öne çıkan terimdir; maddi dünyadan ya da tabiattan alınarak bir toplumun hafızasını oluşturan tarihi akış ve birikim içinde özel bir anlam kazanan ve bir duygu ve düşüncenin anlatımında kullanılan işaret yahut sözler simgeyi oluşturur (Karataş, 2011:514). Edebiyatta anlatıma derinlik ve zenginlik kazandırmak için kullanılan simgelerin, sözlük anlamındaki "işaret"ten çıkıp zihnimizde simgesel bir imgeleme ulaşması gerekir. Gilbert Durand'ın da Sembolik İmgelem adlı eserinde, simgenin işaret kategorisinden çıkıp, simgesel imgeleme varması için gösterilen hiçbir şekilde tasvir edilememesi ve işaretin algılanır bir nesneye değil de bir anlama gönderme yapması gerektiği üzerinde durur (Durand, 2017:17). Durand'ın işaret ettiği simgesel imgelemeye Carter'ın üslubunda rastlanmaktadır ki, yazar esasında insanlığın ortak hafızası olan mit, efsane ve masalları yine bu hafızanın kilidinin anahtarı olan simgeleri kullanarak okura yeni ama kökü geçmişte olan farklı tarzda anlatılar sunmaktadır.

Reflections adlı kısa hikâyesinde de yazar simgelerden örülü bir anlatımla kullandığı büyüleri gerçekçilikle dikkat çekmektedir. Hikâyenin başlığı da yine bu simgelerle bağlantılıdır ve anlatı, okurun ismini bilmediği anlatıcının ormanda yürürken bulduğu yer çekimi kadar ağır bir deniz kabuğuyla başlamaktadır. Deniz kabuğu oldukça ağır olmasına rağmen anlatıcı onu eline almayı başardığı sırada, ormanda, önce yüzünü daha önce görmediği Anna tarafından silah zoruyla büyük bir eve götürülür. Anlatıcı, evde androjin bir görünüme sahip olan ev sahibi tarafından zorla aynanın içine sokulur ve daha sonra aynanın içindeki ve dışındaki varlık ve yansıması üzerine büyüleri gerçekçiliğin kullanıldığı bir süreç yaşanır.

Metin Madenciliğinde Doğal Dil İşleme Yöntemleri ve Python Programlama Dili

Çalışmanın bu kısmında, eserin analiz edilmesinde kullanılan metin madenciliğine özgü yöntemler açıklanmış ve Python yazılımına ilişkin kısa bir bilgi verilmiştir.

Terim Frekans (TF-term frequency) -Ters Doküman Frekans (IDF-inverse document frequency) yöntemi ile anahtar kelime çıkarımı ve metin özetleme:

TF-IDF yöntemi, metin belgelerinin içerdiği gizli enformasyonun çıkarılmasında kullanılan istatistiksel tabanlı makine öğrenimi ve bilgi erişimi yöntemidir (Simha, 2021). TF-IDF, Sparck Jones tarafından bir sorgu terimi olan sezgisel sezgiyle önerilen IDF'den geliştirilmiştir (Al-Talip ve Hassan, 2013).

Bir terimin frekansı (TF), metin içerisindeki bir kelimenin ne kadar önemli olabileceğinin bir ölçüsünü temsil etmektedir. Dolayısıyla söz konusu kelimenin önemi, bir belgede bu kelimenin ne sıklıkta geçtiğinin belirlenmesine dayanmaktadır. Bununla birlikte, bir belge birçok kez tekrarlanan ancak önemli olmayabilecek kelimeleri de içermektedir. Örneğin Türkçe metinlerde içerilen bu kelimeler muhtemelen "ve", "veya", "bu" vb. gibi sözcüklerdir (Çelik ve Koç, 2021).

Metin madenciliğinde analizlerde, bu tür bağlaç, işaret sıfatı gibi sıklıkla kullanılan kelimelerin metinden çıkarılarak arındırılması yaklaşımı benimsenir.

Bir kelimenin terim frekansı ($tf(t, d)$), aşağıda Eşitlik 1’de verilen formülle hesaplanır. Burada ilgili kelime t ve belge ise d ile temsil edilmektedir. Metin içinde kelime t ’nin sayısının ($f_{-}(t, d)$) metin içindeki tüm kelimelerin sayısına oranıyla elde edilir.

$$tf(t, d) = f_{-}(t, d) / (\text{metin içindeki toplam terim sayısı}) \quad (1)$$

Bazen de logaritmik ölçeklenmiş frekansı ($\log(1 + tf(t, d))$) da çalışmalarda kullanılmaktadır (Kınık ve Güran, 2021).

Diğer bir yaklaşım ise bir belge içinde yaygın olarak kullanılan kelimelerin ağırlığını azaltan ve çok fazla kullanılmayan kelimelerin ağırlığını artıran ters belge frekans (IDF) yöntemidir (Silge ve Robinson, 2021). Bu yöntem, bir terimin ne kadar sıklıkla kullanıldığına göre ayarlanmış terimin frekansını (TF-IDF) hesaplamak için terim sıklığı ile kullanılır. Herhangi bir terim için ters belge frekansı şu şekilde tanımlanır:

$$idf(t, d) = \log(N / (|\{d \in D : t \in d\}|)) \quad (2)$$

Burada, IDF değeri, toplam belge sayısı N ’nin t kelimesini içeren belge sayısı $\{d \in D : t \in d\}$ ’ye oranlanmasıyla elde edilir. IDF değeri, bir kelimenin göreceli nadirliği hakkında bilgi vermektedir (Silge ve Robinson, 2021). Diğer bir ifadeyle, IDF değeri 0’a yaklaşırsa o kelime tüm belgelerde geçen genel veya sıradan bir kelimeyi işaret eder, eğer değeri 1’e yaklaşırsa o kelimenin her belgede yer verilmemiş önemli bir kelime olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca her iki değer çarpıyla ($tf(t, d) * idf(t, d)$), TF-IDF değeri elde edilir ki bu değer bir kelimenin göreceli önemini temsil etmekte ve anahtar kelime çıkarımında kritik dikkat çekici kelimelere işaret etmektedir. Ayrıca söz konusu anahtar kelimelerin geçtiği cümlelerin sıklığına bakarak cümle sayısının araştırmacı/programcı tarafından belirlenmesiyle genel bir metin özeti elde edilir.

Python Programlama Dil

Python programlama dili, en popüler genel amaçlı programlama dilleri arasında yer alan üst düzey, dinamik olarak yazılan bir dildir. Dünyanın en hızlı büyüyen programlama dilleri arasındadır ve yazılım mühendisleri, matematikçiler, veri analistleri, bilim adamları, ağ mühendisleri, öğrenciler ve muhasebeciler tarafından kullanılmaktadır. Python dilinin en büyük avantajı, makine öğrenimi, görüntü işleme, bilimsel hesaplama gibi büyük verilerin kullanıldığı projeler için devasa standart kitaplık koleksiyonu sunmasıdır.

Tüm bu avantajları göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmada tüm metin madenciliği analizlerinde Python 3 yazılımında NLTK (Natural Language ToolKit) kütüphanesi kullanılarak tüm metin madenciliği analizleri gerçekleştirilmiştir. Programlama dilinin ilgili kütüphanelerinin Türkçe dilbilgisi eksikliklerinden dolayı herhangi bir bilgi kaybı yaşamamak için veri işleme ve analiz süreci İngilizce metin üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Birinci adımda, *Reflections* adlı hikâyenin İngilizce metni noktalama işaretleri, sayılar, rakamlar ve simgelerden arındırılmıştır. Böylece metin içindeki kelimeler ve kavramlar daha yalın hale getirilmiştir.

İkinci adımda, metin, etkisiz kelimeler (stopwords) olarak ifade edilen kelimeler metin içinden arındırılmıştır. Bu etkisiz kelimeler genellikle bağlaçlar, zarf, yardımcı fiil, zamir gibi bir dilde sıkça kullanılan kelimelerdir. Böylece metinde vurgulanmak istenen konuya ilişkin kelimelerin ortaya çıkarılması kolaylaşmaktadır.

Üçüncü adımda ise kelimeler köklerine ayrılarak farklı ekler alan ancak aynı köke sahip kelimelerin program tarafından farklı kelimeymiş gibi algılanmasının önüne geçilmiştir.

Dördüncü ve son adımda ise, arındırılmış ve analize hazırlanmış metin TF-IDF yöntemi ile analiz edilmiş ve yazarın hikâyesinde anlatmak isteklerine ilişkin anahtar kelimeler çıkarılmıştır. Ayrıca, bu kelimelere bağlı olarak metnin kısa bir özeti çıkarılmıştır.

BULGULAR

Metin Özeti ve Kritik Anahtar Kelimelerin Çıkarılması

Yapılan analizler sonucunda Angela Carter'ın *Reflections* adlı hikâyesine ilişkin elde edilen 10 adet anahtar kelime ve TF-IDF skorları Tablo 1'de verilmiştir.

Çalışmada çıkarılan anahtar kelimeler İngilizce dilinde olduğu için en son olarak tabloda kelimelerin Türkçe karşılıklarına da yer verilmiş olup böylece dilden kaynaklanan bilgi eksikliğinin önüne geçilmiştir.

Tablo 1. TF-IDF Yöntemi ile Elde Edilen Anahtar Kelimeler ve Öncelik Skorları

Çıkarılan kelimeler	Türkçe karşılıkları	TF-IDF skorları
Knitting	Örgü/örme	9,59
Mirror	Ayna	8,15
Seized	Ele geçirmek/tutmak	6,56
Voice	Ses	5,84
World	Dünya	5,61
Face	Yüz	4,88
Wood	Odun/orman	4,85
Shell	Deniz kabuğu	4,70
Way	Yol	4,53
Room	Oda	4,34

Tabloya göre en önemli anahtar kelime 9,59 skoruyla "örme/örgü" olarak belirlenmiştir. Bu kelimeyi 8,15 skoruyla "ayna" ve 6,56 skoruyla "ele geçirmek/tutmak" izlemiştir. Çalışmada ele alınan konu çerçevesinde en önemli kelimeler olarak belirlenen bu 10 anahtar kelimedenden "örme/örgü", "ayna", "orman", "deniz kabuğu", "oda" ve "dünya" edebi olarak derin simgesel anlamlar içerdikleri ve bazı kelimelerin Carl Gustav Jung'un arketip sistemi içerisinde yer alan anne arketipi ile bağlantılı olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Kelimelerin Değerlendirilmesi

Angela Carter'ın *Reflections* adlı kısa hikâyesinde öne çıkan anahtar kelimelere baktığımızda bu kelimelerin bazılarının mitik ve simgesel anlamlar barındırdığı; bazısının da anne arketipini temsil ettiği görülmektedir. Bu bağlamda çalışmada öne çıkan kelimeler içerdikleri anlamlar doğrultusunda değerlendirilecektir.

Anlatıda öne çıkan anahtar kelimelerden birini örgü/ örmek anlamına gelen kelime oluşturmaktadır. İçerisinde oldukça derin anlamlar bulunan bu kelimeye ilk olarak anlatıcının Anna'nın onu silah zoruyla getirdiği evde görmekteyiz:

"İlk başta örümceklerin ağlarını merdivenin her iki tarafına attığını düşündüm ama sonra merdivenin iç tarafından saran işçiliğin örümceklerinki olmadığını gördüm çünkü aynı renk olmasına rağmen bu ağın bir rengi vardı. Açık şekilde bir el örgüsünden başka hiçbir şey benzemeyen; fahişelerin karyolalarını yaptıkları tüy benzeri, havada uçuşan şeyler gibi desen" (Carter, 1995:84).

Evin içerisinde yer alan ağlar, anlatıcının aklına ilk olarak örümceğin gelmesine neden olur. Evin anlatımında yer alan bu örümcek ağlarına benzer ağlar, okurun zihninde evin atmosferi ile ilgili karanlık, loş, olumsuz bir atmosferin varlığını sezinletir. Bu sezinletmede örümceğin simgesel anlamı önemli yer tutmaktadır. Örümcek; beslendiği böcekleri ağına düşürebilmek için hiç durmaksızın ağını örür. "Çok çalışkan, becerikli, ikiyüzlü acımasız gibi nitelikleri, içinde beceri ve sabırdan oluşan kadınsal bir faaliyet olan bu işi hiç durmadan yapmasından kaynaklanmaktadır" (Gardin ve Olorenshaw, 2014:476). Örümceğin bu simgesel anlamı, hikâyenin ana karakterlerinden biri olan, ev sahibi ile örtüşmektedir. Anlatıcının zorla getirildiği evdeki ev sahibi hiç durmaksızın tıpkı bir örümcek gibi örgü örmektedir ve evin içerisinde sürekli örgü ördüğü şişlerin sesi duyulmaktadır. Örgünün okurda uyandırdığı ilk düşünce Odysseus Truva Savaşındayken kendisiyle evlenmek isteyen erkekleri oyalamak için gündüz ördüğü örgüyü geceleri söken Penelope (Hançerlioğlu, 2013:402) gelmektedir. Ancak anlatı ilerlediğinde ev sahibinin Penelope gibi örgüsünü sökmediği ve aralıksız bir örgü örme eylemi içinde olduğu görülmektedir. Yine burada örgü ördüğü şişlerin de örtük bir simgesel anlamı bulunmaktadır. Ev sahibinin androjin, yani hem erkek hem de kadına benzeyen görüntüsü ile şişler arasında bir ilişki vardır. Ev sahibinin sürekli örgü örme, dünya döngüsünün devamlılığına, bu döngüyü sağlayan şişlerin de simgesel olarak zıtlıkları temsil ettiğini düşünmek mümkündür. Zira içinde bulunulan ev tam olarak hikâyede zıtlıkları barındıran bir mekân, yine ev sahibi de belirgin bir erkek ya da kadın görüntüsünün seçilemediği bu zıtlıkların birlikteliğini temsil etmektedir. Öyle ki anlatıcı ev sahibini Antik Yunan'ın ünlü kâhini Teiresias'a benzetmektedir.

"O Tiresias'tı, kehanet yansıtmaya yeteneğine sahipti, aynanın hangi tarafını benim gözüme sunmayı seçerse seçsin" (Carter, 1995:90).

Mitolojide kör bilici olarak bilinen Teiresias'ın hakkında çıkan efsanelerden biri hikâyede yer alan ev sahibi ile aralarında yer alan benzerliği işaret etmektedir. Bu efsanede Teiresias, çocukluğunda Kithairon dağında gezerken çiftleşen iki yılan görmüş, eline aldığı bir sopa ile dişi yılanı öldürmüştür. O anda erkek olan Teiresias birdenbire dişi olmuştur. Yedi yıl sonra yine aynı yerde çiftleşen iki yılan gören Teiresias bu sefer eline aldığı sopayla erkek yılanı vurmuş ve o an yine erkek olmuştur (Erhat, 2008:279)

Hikâyenin son bölümünde örme/örgü ve androjin olmak arasındaki ilişki yazar tarafından açıklanmaktadır. Aynanın içinden çıkıp yeniden eve gelen anlatıcıya ev sahibi şunları söyler:

"Kim olduğumu anlamadın mı? Ben şahsen sentez miydim? Çünkü dünyanın gittiği her yöne gidebilirdim ve bu yüzden tezi ve antitezi birlikte örüyordum, bu dünya ve o dünya. Yaprakların üstünde ve altında. Uyum gitti. Ah!" (Carter, 1995:95).

Burada ev sahibinin içinde pek çok zıtlığın olduğu evinde, zıtlıkların uyumlu birlikteliğini sağlayan kişi olduğu ortaya çıkmaktadır. Anahtar kelimelerde öne çıkan “örgü/ örmek” aslında evrendeki zıtlıkların uyumuyla devam eden yaşam döngüsünü simgelemektedir. Her tezin içinde antitezini, her antitezin de içinde tezini saklaması gibi evren temel olarak zıtlıkların birlikteliğiyle döngüsünü devam ettirmektedir. Hikâyede yer alan androjin ev sahibi hem erkek hem de kadını simgeleyip, elindeki örgüsü ile yine bitmeyen yaşam döngüsünü işaret etmektedir.

Anlatıda öne çıkan anahtar kelimelerden bir diğeri olan aynaya bakıldığında; aynanın anlatı içerisinde iki şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan ilki gerçek anlamında yansıtmayı sağlayan obje olması, ikincisi de bu dünya ile öteki dünya arasındaki geçişi sağlayan simgesel anlamıdır. Yansıtmayı sağlayan araç olarak ayna, içerdiği simgesel anlamları nedeniyle tarihsel süreç boyunca edebiyata ve mitolojiye konu olmuştur. Bugün bilinen anlamda ayna icat edilmeden önce insanlar ilk olarak durgun su yüzeylerini, daha sonra parlak kaya ve metalleri yansıtıcı yüzeyler olarak kullanmışlardır. İnsanlık tarihinin eski dönemlerine bakıldığında, suyun yansıtma özelliği ile aynanın ilk örneği (prototip) (İşler, 2004: 199) olduğu görülür. Suyun yansıtıcı olarak kullanılması mitolojide Narkissos mitinde yer almaktadır. Anlatı içerisinde bu mite şu şekilde atıfta bulunmaktadır:

“Ama gümüşlenmiş camdan ziyade bir orman havuzunda yansıyor muyum gibi görünüyordum, çünkü aynanın yüzeyi, sanki ters çevrilerek yerinde tutulan katı bir sıvı kütesiymiş gibi, hareketsiz su veya cıva yüzeyine benziyordu. Şimdi bana androjenin ayaklarına köpeğin ağzından düşen kabuğun korkunç ağırlığını hatırlatan yerçekimi” (Carter, 1995:86).

“Bir orman havuzunda yansıyor muyum gibi görünüyordum” cümlesi Narkissos mitini simgelemektedir. Kendi yansımına âşık olup, aşkın karşılıksız olması nedeniyle günden güne eriyip canından olan Narkissos mitinde; Tanrı Kephisos ile Nympha Liriope’nin oğlu olan Narkissos doğduğu zaman, anne ve babası kâhin Teiresias’ın yanına gitmişlerdir. Narkissos’u gören kâhin, Kephisos ile Liriope’ye çocukları için “kendi yüzüne bakmazsa çok ileri yaşa kadar yaşayacağı” kehanetini söylemiştir (Grimal, 1997: 527). Mitte Narkissos’un geleceği hakkında kör bilici Teiresias kehanette bulunmuştur ki Teiresias’ı anlatıda androjin görünümlü ev sahibinin simgelediği yukarıda ifade edilmiştir.

Geçmişteki farklı kültür ve medeniyetlerde aynanın kullanımına bakıldığında, aynanın genellikle mezar içlerine ölen kişiyle beraber gömüldüğü görülmektedir. Bunun nedenlerinden biri; ruhu tutmak, kötü ruhları defetmek ya da son yolculuk olan diğer yaşama geçmeden önce bedenini kendi görüntüsünü kontrol etmektir. Antik Mısırlılar, Kızılderililer, Çinliler, Mayalar ve İnkalar ölümlerini metal ya da taştan yansıtıcılarla gömmüşlerdir (Anderson, 2008:1). Bir diğer neden ise ölünün yeniden dünyaya geleceği inancı nedeniyle aynanın bu yeniden bedenlenmede geçiş kapısı olarak kullanılabilmesi düşüncesidir. Aynanın boyutlar arası geçişi sağlaması düşüncesine Şamanizm inancında da rastlanır. Şamanların girecekleri trans sonrası çıkmak istedikleri boyuta kolaylıkla ulaşmak için özel bir kıyafet ve davul kullanmaları ve bu özel kıyafette aynaların bulunması bu bağlamda önemlidir.

“Şamanizmde ayna tasarımı çok işlevseldir. Şamanın “başka dünyaları görmesini sağlar”; ruhları “toplamaya ve yerleştirmeye” yarar. Bu dünyanın yansımaları, yani ters çevrilmiş biçimi, öbür dünya olarak algılandığından, şaman aynaya bakarak öbür dünyayı seyrederek. Ötesinde ayna, ölenlerin canlarının /ruhlarının gölgelerinin toplandığı bir kap, zarf ya da torba olarak inanca taşınır. Şaman aynaya baktığında, başkalarına görünmeyen canların/ruhların gölgesini, genellikle kuş biçimli olarak algılar. Bu nedenle kimi topluluk şamanları, hırkalarının omuz başlarına kanat takar” (Korkmaz, 2010:136).

Aynanın farklı boyut kapılarına açılması, metafizik âlemlerle ilişkilendirilmesi aynaya yüklenen simgesel anlamların en yaygın olanıdır. Bu nedenle ayna; bilinmeyenden haber almak için ya da

bilinmeyene gidebilmek için kullanılan bir araç olarak düşünölmüştür. Anlatı içerisinde aynanın kullanımı da bu dünya ve öteki dünya arasındaki geçişi sağlayan olmasıdır. Anna'nın anlatıcısı zorla götürdüğü evde androjin ev sahibin bulunduğu odada yer alan ayna, öteki dünyaya açılan kapıdır ve aynanın içinden geçip öteki tarafa geçmek mümkündür.

“Seni aynanın içine, deniz kabuğunun gittiği yere göndereceğiz” (Carter, 1995:87).

Anlatıcı aynanın içine girip öteki dünyaya geçtiğinde aynanın içinin aslında bu dünyanın yansıması olduğu ve bu dünya ile öteki dünya arasında zıtlıkların birlikteliğinin oluştuğunu fark etmiştir. Örneğin bu dünyada aydınlık, mavi bir gökyüzü varken, aynanın içindeki dünyada karanlık bir gökyüzü vardır, ya da bu dünyada sağ tarafta olan aynanın içindeki dünyada sol taraftadır. Aslında ayna, bu dünyanın yansıması olarak bu dünyanın karşısını ifade etmektedir. Tıpkı ev sahibinin sahip olduğu zıtlıklarla ördüğü örgü, tez- antitez ilişkisi gibi. Ve bu noktada ayna ev sahibinin simgelediği yaşam döngüsünü sağlayan en önemli araçlardan birini oluşturur. Çünkü ayna var olanın yansımasını, zıddını ortaya çıkararak bu döngünün devamlılığını sağlar.

Anlatıda bu dünyanın yansıması olarak yer alan ayna bir başka bakış açısıyla Platon'un idealar dünyasını da çağrıştırmaktadır. Bilindiği gibi Platon felsefesinin temelini oluşturan zihinle kavranabilen idealar dünyası asıl gerçekliği oluştururken, beş duyumuzla algıladığımız bu dünya idealar dünyasının yansıması, kopyasıdır (Moran, 2001:21). Anlatıda da bu dünya ve onun yansıması, zıddını oluşturan öbür dünya ayna aracılığıyla kavranabilir olmaktadır.

Hikâyede öne çıkan diğer kelimeler; orman, deniz kabuğu, oda ve dünyaya bakıldığında bu kelimelerin Carl Gustav Jung'un anne arketipini temsil ettiği görölmektedir. Arketip, sözlük anlamı olarak ilk örnek ya da kök örneğe karşılık gelmektedir ve “eski Yunancada başlangıç, kaynak, sebep, çıkış noktası, temel ilke gibi” anlamlara gelmektedir (Gürol, 1993:97). Arketip; Antik çağda Platon'un ortaya koyduğu idealar gibi evrensel ve genel ilk modeldir ve edebiyat eserlerinde bu genel arketipin çok az farklı şekillerde tekrarlandığı görölmektedir (Moran, 2003:219). Arketip kavramına göre, her insanın doğduğu andan itibaren ruhunda atalarından aktarım yoluyla gelen bir ilksel düşünce yer alır. Jung'a göre, “yeni doğmuş bir bebeğin bilinç öncesi psikesi, uygun koşullar altında her şeyin doldurulabileceği boş bir levha değil, aksine son derece karmaşık ve net bir biçimde tanımlanmış bireysel bir olgudur” (Jung, 2015:19). Bu açıdan Jung, Freud'un geliştirmiş olduğu bireysel bilinçaltından farklı bir bilinçaltını, bilinçdışını işaret etmektedir. Jung'un kolektif bilinçaltı adını verdiği kavram, Freud'un bireysel olan bilinçaltından farklı olarak her yerde ve tüm bireylerde aynı olan davranış biçimi ve içeriklerine sahiptir. Başka bir ifadeyle tüm insanlarda ortaktır (Jung, 2016:3-4). Jung'un bu anlayışına göre, insanlar farklı coğrafya ya da farklı kültürlerde yaşıyor olsalar bile ortak bir benlik inancıyla benzer motifleri, simgeleri açığa çıkarabilirler. Bu motiflerin, simgelerin en yoğun olarak açığa çıktığı noktalar ise rüyalar, mitler, efsane ya da masal gibi edebi anlatılardır. Abraham'a göre; rüya içeriğinin, uzun zaman boyunca hazırlığı yapılan bir olgu olması ve mitlerin kökenin tarih öncesi döneme ait olması nedeniyle rüya ve mitler arasında önemli benzerlikler bulunmaktadır (Abraham, 2017: 61). Ancak rüyalarda kişisel bilinçaltı da önemli bir faktör olarak yer aldığı için rüyalarda açığa çıkan arketip ve simgeler mitlerde ise kolektif bilinçaltının yansıması oldukça belirgindir. Jung, mitleri insan doğasının açıklanmış biçimleri olarak değerlendirmektedir (Fordham, 2015:30). Angela Carter'ın eserlerinde mit ve masalları yoğun bir şekilde kullandığı düşünöldüğünde, incelenen bu kısa hikayesinde öne çıkan anahtar kelimelerin arketip ve simgesel özellikler taşıması şaşırtıcı olmamaktadır. Özellikle anahtar ilk dört kelime Jung'un anne arketipini işaret etmektedir. Anne arketipi en temel, en kapsayıcı ve en evrensel arketiplerden birini oluşturur. Bu kavram içerik olarak; kişisel anne ve büyük anne, üvey anne, kayınvalide, ilişki içinde olunan herhangi bir kadın; geniş anlamda kent, gök, toprak, orman, deniz, yeraltı dünyası, ay; dar anlamda doğum ve dölleme yeri olarak tarla, bahçe, mağara, ağaç, kuyu, daha dar anlamda ise

rahim, her tür oyuk biçimi ifade eder (Jung, 2015:21-22). Oldukça kapsayıcı olan anne arketipi, tüm arketiplerde olduğu gibi bünyesinde olumlu ve olumsuz özellikleri bir arada bulundurulur.

Hikâye, ormanda yürüyüş yapan anlatıcının, bulduğu bir deniz kabuğu ile başlar. Bir bahar gününde ormanın içindeki kokular ve sesler okurun zihninde belirebilecek kadar detaylı anlatılmaktadır.

“Berrak hava; ıslak çimen ve taze toprakla parfümlüydü. Yıl, gündönümünün parlak ahşapları üzerinde sallanıyordu ve ben hışırdayan ormanın sihirli sessizliğini hissetmeyecek kadar masumdum” (Carter, 1995:82).

Orman; güzel havada, güzel kokularıyla ve kuş sesleriyle büyümlü bir mekân olarak anlatılırken, anlatıcının deniz kabuğunu bulmasıyla birlikte, içindeki tekinsizlikleri açığa çıkan bir mekâna dönüşmektedir. Çünkü deniz kabuğunu anlatıcı bulduktan ve onu zor da olsa eline aldıktan sonra elinde silahıyla ve saldırmaya hazır köpeğiyle anlatıcının arkasında Anna belirir. Burada ormanın anne arketipini olumlu ve olumsuz yönleriyle temsil ettiğini söylemek mümkündür.

Anlatıcının bulduğu deniz kabuğu da yine anne arketipini işaret eder ve aynı zamanda tıpkı ayna gibi varlığın gerçekliğini ve yansımaları simgelemektedir. Denizden çok uzakta bir ormanda, son derece düzgün bir şekilde sahip olan deniz kabuğu anlatıcının onu eline almaya çalıştığında fark ettiği üzere çok ağırdır.

“Deniz kabuğu, onu tuttuğum ellerimin büyüklüğündeydi ve ölüm kadar soğuk ve ağırdı. Muhteşem ağırlığına rağmen, onu ormanın içinden alıp taşımaya karar verdim çünkü onu yakınlardaki kasabadaki küçük müzeye götürüp inceleyeceklerini, test edeceklerini ve bana nasıl bu ormana gelebildiğini söyleyeceklerini düşündüm. Ama onunla kollarım sendelerken deniz kabuğu beni o kadar aşağı doğru çekti ki, sanki deniz kabuğu beni yere değil de toprağa çekmeye kararlıymış gibi, birkaç kez neredeyse dizlerimin üzerine düşüyordum” (Carter, 1995:82).

Kabukları arasında bir dünya gizli olan, dünyanın küçük bir prototipini oluşturan deniz kabuğu anlatıda varlığın karşılığı olan yansımaları simgelemektedir. Ay'ın yüzeyinde olan bir denize ait olan deniz kabuğunun bu kadar ağır olmasının nedeni hem kendi varlığını hem de yansımaları taşıyor olmasındadır. Bu nedenle Anna ve androjin ev sahibi deniz kabuğunun aynanın içine atılıp kendi varlığı ile yansımalarının ayrılmasını istemektedir. Anlatı içerisinde Ay'ın yüzeyinde bulunan Bereket Deniz'ine ait olduğunu öğrendiğimiz deniz kabuğu yine Ay'a yapılan atıfla birlikte hem anne arketipinin temsilidir hem de varlığın gerçekliği ve yansımaları sembolize eder.

Hikâyede öne çıkan anahtar kelimelerden son olarak oda ve dünya kelimelerine baktığımızda her iki kelimenin “kapsayan” yapıları ile anne arketipini temsil ettiğini söylemek mümkündür. Oda kelimesi androjin ev sahibinin bulunduğu oda olarak anlatıda yer alır ve aslında oldukça işlevsel bir mekân olarak okurun karşısına çıkar.

“Yani,” dedi. “Hoş geldin. Çünkü bu oda; burası ile orası arasındaki, bununla şurası arasındaki yarı yol, anlıyorsunuz” (Carter, 1995:89).

Ev sahibinin de ifade ettiği gibi bu oda bu dünya ve öteki dünya arasında bir ara yoldur. Oda esasında hem ara yol olması hem de gerçekliği ve yansımaları bir arada bulundurmasıyla oldukça önemlidir. Buradaki gerçeklik de yine bu dünyaya ait olan gerçeklik, yansıma ise aynanın içindeki öteki dünyaya aittir. Burada daha küçük bir alana sahip olan odanın, daha büyük bir kapsamı ifade eden dünyaları bir arada bulundurması da oldukça ironiktir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Disiplinler arası bir bakış açısıyla ele alınan bu çalışmada istatistik ve edebiyat bilimin verilerinden yararlanarak Angela Carter'ın *Reflections* adlı kısa hikâyesi değerlendirilmiştir. Çalışmada, metin madenciliğinin doğal dil işleme yöntemleri kullanılarak eser analiz edilmiştir. Bu sayede metin içinde sıklıkla kullanılan ifadeler anahtar kelimeler olarak belirlenmiştir. Bu analiz sonrası belirlenen anahtar kelimelerin edebiyat açısından değerlendirilmesi yapılmış ve bu kelimelerin bir kısmının yazar tarafından simgesel bir anlatım yaratmak için, bir diğer kısmının ise anne arketipi ile bağlantılı olarak kullandığı tespit edilmiştir. Bu nedenle bu kelimelerin metin içerisindeki kullanımlarından yola çıkılarak yazarın ifade etmek istediği örtük ifadelerin analizi yapılmıştır. Yapay zekâ teknolojisinin alt dallarından biri olan metin madenciliği ile edebiyat biliminin birlikte bir bilgi üretme ve bu bilgiyi literatüre sunma bağlamında önemli olan bu çalışmanın, farklı bakış açılarıyla yeni çalışmalara kaynaklık etmesi ve böylece alana katkı sağlaması umut edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abraham, K. (2017). *Rüyalar ve Mitler*. Çeviren, E. Nur Gökçe, İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Al-Talib, G. A. and Hassan, H. S. (2013). A Study on Analysis of Sms Classification Using Tf-Idf Weighting, *International Journal of Computer Networks and Communications Security*, 1 (5): 189–194.
- Anderson, M. (2008). *The Book of The Mirror: An Interdisciplinary Collection Exploring the Cultural Story of The Mirror*. New Castle: Cambridge Scholars Publishing.
- Carter, A. (1995). *Burning Your Boats Collected Short Stories*. Londra: Vintage.
- Çelik, Ö. ve Koç, B.C. (2021). Tf-Idf, Word2vec ve Fasttext Vektör Model Yöntemleri ile Türkçe Haber Metinlerinin Sınıflandırılması, *Deufmd*, 23(67): 121-127.
- Durand, G. (2017). *Sembolik İmgelem*. Çeviren: Ayşe Meral, İstanbul: İnsan Yayınları.
- Fordham, F. (2015). *Jung Psikolojisinin Ana Hatları*. Çeviren: Aslan Yalçın, İstanbul: Say Yayınları.
- Erhat, A. (2008). *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Gardin, N. ve Olorenshaw, R. (2014). *Larousse Semboller Sözlüğü*. Çeviren: Beyza Akşit, İstanbul: Bilgi Kültür Sanat Yayınları.
- Greco, F. and Polli, A. (2020). Emotional Text Mining: Customer Profiling in Brand Management, *International Journal of Information Management*, 51, 101934.
- Grimal, P. (1997). *Mitoloji Sözlüğü Yunan ve Roma*. Çeviren: Sevgi Tamgüç, İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Gürol, E. (1993). Arketip, *Türk Dili*, 2(500), 197-199.
- Hançerlioğlu, O. (2013). *Dünya İnançları Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ikeda, K., Hattori, G., Ono, C., Asoh, H. and Higashino, T. (2013). Twitter User Profiling Based on Text and Community Mining for Market Analysis, *Knowledge-Based Systems*, 51: 35-47. <https://doi.org/10.1016/j.knsys.2013.06.020>.
- Inches, G., and Crestani, F. (2011). Online conversation mining for author characterization and topic identification. In *Proceedings of the 4th Workshop on Workshop for Ph.D. Students in Information & Knowledge Management*, (pp. 19-26).

- İşler, E. (2004). *Andre Gide’i Mitlerle Okumak*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Jung, C. G. (2015). *Dört Arketip*. Çeviren: Zehra Aksu Yılmaz, İstanbul: Metis Yayınları.
- Jung, C. G. (2016). *Analitik Psikoloji Üzerine İki Deneme*. Çeviren: İsmail Hakkı Yılmaz, İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Karataş, T. (2011). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Sütun Yayınları.
- Kınık, D. ve Güran, A. (2021). Tf-Idf ve Doc2vec Tabanlı Türkçe Metin Sınıflandırma Sisteminin Başarım Değerinin Ardışık Kelime Grubu Tespiti ile Arttırılması, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (21): 323-332.
- Korkmaz, E. (2010). *Simgeler Sözlüğü*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Liddy, E. D. (2001). *Natural Language Processing*. In Encyclopedia of Library and Information Science, 2nd Ed. Ny. Marcel Decker, Inc.
- Markines, B., Cattuto, C., and Menczer, F. (2009). Social spam detection. In Proceedings of the 5th International Workshop on Adversarial Information Retrieval on The Web, 21 April, 2009, Madrid, Spain, (pp. 41-48).
- Moran, B. (2003). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Silge, J. and Robinson, D. (2021). *Term Frequency and Inverse Document Frequency (Tf-Idf) Using Tidy Data Principles. Cran-R Project*. [Online]https://Cran.Rproject.Org/Web/Packages/Tidytext/Vignettes/Tf_Idf.Html [Erişim Tarihi: 14.03.2022]
- Simha, A. (2021). Understanding Tf-Idf for Machine Learning, A Gentle Introduction to Term Frequency-Inverse Document Frequency, *CapitaOne*. [Online] <https://Www.Capitalone.Com/Tech/Machine-Learning/Understanding-Tf-Idf/> [Erişim Tarihi: 15:03.2022]